

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 «ТУРИЗМ» ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «УПРАВЛІННЯ В ТУРИЗМІ ТА ГОСТИННОСТІ»

Чуєва І. О.

*кандидат наук із фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0001-8697-7602
denizenko@ukr.net*

Дядечко І. Є.

*кандидат наук із фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри фізичної культури і спорту
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-0810-7623
dyadechko_i_je@gmail.com*

Криволапов Е. А.

*старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-1211-7869
edward27772@gmail.com*

Ключові слова:

*мотивація, магістр, здобувач,
студент, види інновацій,
інтернальні інновації,
методичні інновації,
адміністративні інновації,
ідеологічні інновації.*

Статтю присвячено аналізу інноваційних форм навчання магістрів спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Управління в туризмі та гостинності».

Доведено, що цей контингент здобувачів має такі визначальні риси, як досвід навчання, професійний досвід, а це означає, що ця категорія студентів мають відмінну мотивацію у виборі цілей та запропонованих методів навчання. У статті автори розглядають інноваційні форми навчання, які використовує кафедра туризму та готельно-ресторанної Запорізького національного університету в освітньому процесі. Пропонується така їх класифікація: внутрішні інновації (інтернальні), методологічні інновації, управлінські (адміністративні) інновації та ідеологічні інновації.

Установлено, що в умовах сьогодення випускник закладу вищої освіти повинен бути конкурентоспроможним, затребуваним на ринку праці фахівцем, що передбачає високий рівень його загального розвитку, знань та комунікативних можливостей, високий професіоналізм та здатність приймати самостійні рішення. Доведено, що випускник закладу вищої освіти повинен мати навички нестандартного мислення та продуктивної адаптації до нинішніх змінних умов.

Інноваційна педагогічна діяльність визначена як один важливих факторів успішності освітньої діяльності будь-якого закладу освіти. Обґрунтовано твердження щодо того, що, з одного боку, інновації створюють основу для створення конкурентоспроможності навчальних закладів на ринку освітніх

послуг, а з іншого – задають вектор професійного розвитку педагогів, їх творчих пошуків та сприяють розвитку особистості студента.

У дослідженні розглядається питання про підвищення ефективності навчання як однієї з найдавніших та найактуальніших у навчальному процесі. Зазначено, що з появою нової інформації, технологій, інтернету, смартфонів і планшетів відбулися зміни в тому, як користувачі використовують ці досягнення в повсякденному житті. Зміни в технологічній сфері впливають не лише на освітню галузь, але й продовжують безпосередньо впливати на процеси, що відбуваються в ній.

У статті представлено алгоритм проведення інтерактивного заняття зі студентами, яке сприятиме підвищенню їх загальнокультурного розвитку та подальшому вдосконаленню навичок володіння комп'ютерною технікою, формуванню професійних компетенцій та підвищенню рівня навчальної мотивації.

INNOVATIVE TECHNOLOGIES TRAINERS OF COMPETITIVE SPECIALISTS OF SPECIALTY 242 “TOURISM” OF THE EDUCATIONAL PROGRAM “MANAGEMENT IN TOURISM AND HOSPITALITY”

Chuieva I. O.

*Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0001-8697-7602
denizenko@ukr.net*

Dyadechko I. Ye.

*Candidate of Sciences in Physical Education and Sports,
Associate Professor at the Department of Physical Culture and Sports
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0810-7623
dyadechko_i_ye@gmail.com*

Kryvolapov E. A.

*Senior Lecturer at the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business
Zaporizhzhia National University
Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1211-7869
edward27772@gmail.com*

Key words:

motivation, master, applicant, student, types of innovations, internal innovations, methodical innovations, administrative innovations, ideological innovations.

The article is devoted to the analysis of innovative forms of teaching masters of specialty 242 “Tourism” of the educational program “Management in tourism and hospitality”.

It is proved that this contingent of applicants has such defining features as learning experience, professional experience, which means that this category of students have excellent motivation in choosing goals and proposed teaching methods. In the article the authors consider innovative forms of education used in the educational process by the Department of Tourism and Hotel and

Restaurant of Zaporizhzhya National University. The following classification is offered: internal innovations (internal), methodological innovations, managerial (administrative) innovations and ideological innovations.

It is established that in today's conditions a graduate of a higher education institution must be a competitive, in-demand specialist in the labor market, which provides a high level of general development, knowledge and communication capabilities, high professionalism and ability to make independent decisions. It is proved that a graduate of a higher education institution must have skills of non-standard thinking and productive adaptation to the current changing conditions.

Innovative pedagogical activity is defined as one of the important factors of success of educational activity of any educational institution. It is argued that on the one hand, innovations create a basis for creating competitiveness of educational institutions in the market of educational services, and on the other – set the vector of professional development of teachers, their creative pursuits and contribute to the development of student personality.

The study considers the issue of improving the effectiveness of learning as one of the oldest and most relevant in the learning process. It is noted that with the advent of new information, technology, the Internet, smartphones and tablets, there have been changes in how users use these achievements in everyday life. Changes in the technological sphere affect not only the educational sector, but also continue to directly affect the processes taking place in it.

The article presents an algorithm for conducting an interactive lesson with students, which will help increase their general cultural development and further improve computer skills, the formation of professional competencies and increase the level of learning motivation.

Постановка проблеми. У ХХІ столітті окреслилася стійка тенденція до переорієнтації системи вищої освіти на нові цінності, де на чільне місце почали ставитися гуманізація педагогічного процесу і демократизація міжособистісних відносин [1]. Сьогодні випускник вищої школи повинен бути конкурентоспроможним, затребуваним на ринку праці, що апріорі передбачає високий рівень його загального розвитку, опанування інформаційно-комунікаційної компетенції, високий професіоналізм, здатність приймати самостійні рішення, нестандартністю мислення і продуктивною адаптацією до умов, що змінюються [2]. Це призводить до того, що в даний час педагогічна діяльність повинна носити інноваційний характер, що є одним з істотних факторів успішної освітньої діяльності будь-якого навчального закладу.

Дійсність така, що саме інноваційна діяльність, з одного боку, створює основу для створення конкурентоспроможності тієї чи іншої установи на ринку освітніх послуг, а з іншого – визначає напрями професійного зростання педагогічних кадрів, творчого пошуку кожного педагога, реально сприяє особистісному зростанню учнів [3].

Сутність процесу нововведень у технології й методи сучасного навчання стали об'єктом дослідження як зарубіжних, так й українських учених.

Наукові розвідки А.М. Алексюка, І.І. Доброскок, В.П. Коцура, С.О. Нікітчиної, В.Г. Кременя, В.В. Ільїна, С.В. Пролеєва, М.В. Лисенка, П.Ю. Сауха та інших присвячені загальнотеоретичним, науково-практичним проблемам інноваційної парадигми у вищій школі, окремим прогресивним формам і технологіям навчання, досвіду та перспективам їх використання в освітній практиці [4].

Зважаючи на це, останнім часом усе більше стало розширюватися застосування інформаційних технологій у виші, що представляють не тільки сучасні технічні засоби, але й нові підходи до процесу навчання. Завдання викладача вишу полягає в тому, щоб створювати всі умови для формування професійних компетентностей кожним здобувачем. Це передбачає вибір таких методів навчання, які б дозволили йому проявляти свою активність і творчість. На це і спрямовані сучасні інноваційні технології, пов'язані з використанням різних інформаційних технологій та інтернет-ресурсів [1].

Мета статті – виявити і розкрити освітні можливості застосування інноваційних технологій у навчанні магістрів спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Управління в туризмі та гостинності».

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку вищої освіти відбувається зміна

підходів у визначенні її змісту, в основі яких лежить ідея розвитку особистості студента. Інтеграція української освіти в європейську систему вищої освіти загострює проблему підготовки конкурентоспроможних фахівців. За час навчання у вищому навчальному закладі в студентів формується склад мислення, що характеризує професійну орієнтацію особистості.

Для підготовки фахівців із туризму (ОП «Управління в туризмі та гостинності») традиційне розуміння вищої професійної освіти як засвоєння певних знань, заснованих на викладанні фіксованих предметів, є загальноновизнаним, але не зовсім достатнім. У майбутнього фахівця зі сфери туризму та гостинності має формуватися продуктивне мислення з орієнтацією на новизну, пошук, постановку проблем, пов'язаних з особистісними якостями. Застосування педагогічних технологій у навчальному процесі дозволяє організувати на практиці компетентісно орієнтоване навчання, в основі якого можна виділити такі елементи, як різноманіття варіантів розвитку особистості, право вироблення особистісного ставлення до досліджуваного, право проектування своєї діяльності, право вибору трактувань досліджуваних явищ, предметів, способу вчення, засвоєння, інформаційного джерела, рівня засвоєння.

Інноваційну освітню діяльність кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Запорізького національного університету можна представити в таких напрямках [4]:

1) інтернальні інновації. Це інновації, які реалізуються всередині дисципліни і пов'язані зі специфікою викладання. Це зумовлено, зазвичай, різними авторськими методиками і переходом на нові навчально-методичні комплекси. Кафедрою активно застосовуються спеціалізовані лабораторії для розвитку професійних навичок;

2) методичні інновації. Це інновації, пов'язані з упровадженням у навчальний процес нетрадиційних педагогічних технологій, таких як кейс-технології, рольові та ділові ігри, проектна діяльність тощо;

3) адміністративні інновації. Це інновації, що окреслюють прийняття рішень керівниками різних рівнів і сприяють ефективному керівництву освітніми установами (наприклад інтеграція в європейський активний простір, упровадження й удосконалення системи менеджменту якості, стратегічне планування, і, як наслідок, підвищення ефективності управління та якості всіх видів діяльності університету);

4) ідеологічні інновації. Це так звані «інновації поновлення свідомості», які є першоосновою всіх інших інновацій і розуміння яких сприяє раціональному і правильному використанню впроваджуваних підходів, що приводять до оновлення.

Для розкриття творчого потенціалу здобувачів на кафедрі туризму та готельно-ресторанної справи Запорізького національного університету організовано проблемну групу, яка є продовженням дисципліни «Управління якістю послуг у готельно-ресторанному бізнесі» і підтримує цей вид студентської активності. У поточному навчальному році студенти, що навчаються під керівництвом професорсько-викладацького складу кафедри, представили в збірниках праць і на конференціях різних рівнів 20 статей і тез. Результати діяльності студентів висвітлюються в межах щорічної студентської науково-практичної конференції «Молода наука».

Таким чином, інновація сьогодні є найважливішим чинником розвитку освіти і дозволяє виживати і розвиватися в умовах прогресивної динаміки соціальних змін [2].

Процес навчання часто вимагає особливої активізації студентів, їх повної залученості в освітню діяльність. Формування професійних навичок і умінь у системі вищої освіти не є можливим без повного занурення здобувачів у діяльні професійні гри. Такі форми організації занять не повинні бути «веселою витівкою», що перетворює заняття в розважальний захід, оскільки це буде сприяти неправильному сприйняттю майбутньої професії. По-перше, студенти вже в процесі підготовки повинні усвідомлювати, з якими складними завданнями їм доведеться стикатися у своїй професійній діяльності. По-друге, занурення в некомфортне середовище легко дозволяє проживати професійні помилки. Ми, на жаль, не завжди готові вчитися на помилках інших, а свої власні помилки можуть обійтися надто дорого. По-третє, студенти не завжди усвідомлюють значення того матеріалу, який вони отримують у процесі навчання. Занурення в імітовану професійну проблему з обмеженням у часі, вирішення якої можливе тільки із застосуванням певних знань, мотивує студентів усвідомлено вивчати матеріал і поза програмою [3].

Планування заняття в такій формі може мати такий алгоритм:

1) підбір проблемної ситуації з теми заняття. Наприклад, тема заняття «Розробка плану розвитку туристичної агенції». Проблема – розподіл повноважень при складанні плану на рівнях управління; підготовка короткої інструкції для виконання завдання. Усно необхідно проговорити те, що при виникненні питань необхідно звертатися до викладача; підготовка інформації, необхідної для виконання завдання.

У студентів для виконання завдання повинна виникати потреба в додатковій інформації, яку викладач повинен надавати за запитом або при виникненні ситуації, яка, як вважають студенти,

не має вирішення. У такому разі викладач повинен ставити навідні запитання так, щоб студенти зрозуміли, яка саме інформація їм необхідна для виконання завдання;

2) заздалегідь розподілити ролі між студентами або дати можливість їм самим це робити, а в разі помилки – замінити. Але це значно збільшить тривалість заняття і посилить ситуацію дискомфорту, що не завжди виправдано;

3) визначити ступінь дискомфорту на занятті. Тут необхідно бути готовим до наступного:

– чим менше у студентів інформації, тим вищим є дискомфорт;

– чим нижче здібності учнів, тим вищою є ймовірність невиконання або відмови від виконання учнями завдання;

– чим вищим є ступінь дискомфорту, тим більшою є ймовірність зниження авторитету педагога за умов невиконання завдання;

– чим докладніше викладач пояснить необхідність такої роботи студентам після її завершення, тим вищою є навчальна мотивація під час виконання наступного подібного завдання;

– підготуватися до виникнення конфліктних ситуацій і невиконання студентами завдання. Отримавши негативний досвід, необхідно провести «роботу над помилками», коли на етапі релаксації учні зможуть зрозуміти причини своєї

невдачі і дізнатися / запропонувати варіанти того виконання, яке приведе до мети. Головними у цьому є сформовані партнерські стосунки зі студентами і професійна орієнтованість проблемної ситуації / завдання [4].

Висновки. Сучасна дійсність висуває все більш високі вимоги до рівня конкурентоспроможності майбутніх фахівців галузі управління в туризмі та гостинності. Зважаючи на це, використання інноваційних освітніх технологій надає величезні можливості для підвищення ефективності процесу навчання. Представлені в статті інноваційні методи навчання, як показує практика, мають переваги перед традиційними методами навчання, оскільки не тільки дозволяють розвивати професійні компетентності студентів, поєднуючи їх у різних комбінаціях, але й сприяють реалізації індивідуального підходу і підвищенню самостійності студентів. Отже, використання інноваційних технологій у процесі навчання студентів спеціальності 242 «Туризм», освітньої програми «Управління в туризмі та гостинності» дозволяє також якісно підвищувати загальнокультурний розвиток молодих людей, сприяючи подальшому вдосконаленню їх навичок володіння комп'ютерною технікою. Це сприяє формуванню професійних компетенцій, підвищенню мотивації до навчання.

Література

1. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія. Переяслав-Хмельниць. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. Переяслав-Хмельницький : Вид-во С.В. Карпук, 2008. 284 с.
2. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія ред. П.Ю. Саух. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 443 с
3. Галиця І. Інтелектуально-конкурентні ігри як креативний механізм активізації педагогічного, наукового та інноваційного процесів. *Вища школа*. 2011. №1. С. 104–107.
4. Сімоненко В. Інноваційні методики у підготовці суддів. Слово національної школи суддів України. 2014. № 1. С. 108–111
5. Стратегія розвитку Запорізького національного університету на 2016–2020 рр. http://old.znu.edu.ua/docs/fwdfw___20162020.pdf

References

1. Innovacijni pedagogichni tehnologiyi: teoriya ta praktyka vykorystannya u vyshhij shkoli: monografiya. Pereyaslav-Hmelnycz. derzh. ped. un-t im. G. Skovorody, In-t ped. osvity i osvity doroslyh APN Ukrainy. Pereyaslav-Hmelnycz.: Vyd-vo S. V. Karpuk, 2008. 284 s.
2. Innovaciyi u vyshhij osviti: problemy, dosvid, perspektyvy: monografiya red. P. Yu. Sauh. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2011. 443 s.
3. Galycya I. Intelektual'no-konkurentni igry yak kreatyvnyj mehanizm aktyvizaciyi pedagogichnogo, naukovoogo ta innovacijnogo procesiv. *Vyshha shk.* 2011. #1. S. 104–107.
4. Simonenko V. Innovacijni metodyky u pidgotovci suddiv. *Slovo nacz. shk. suddiv Ukrainy.* 2014. #1. S. 108–111
5. Strategiya rozvyt'ku Zaporiz'kogo nacional'nogo universytetu na 2016-2020 rr. http://old.znu.edu.ua/docs/fwdfw___20162020.pdf